

«Μπλάτσι
(Βλάστη)
1931».

Οι Βλάχοι των Βαλκανίων

Έχει καθιερωθεί τόσο στην ιστορική και γλωσσική βιβλιογραφία όσο και στη συνείδηση πολλών ότι οι Βλάχοι της Βαλκανικής αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο με συγγένεια αίματος, γλώσσας και πολιτισμού. Μάλιστα το δόγμα αυτό ευδοκίμησε γιατί βρήκε οπαδούς και στις δυο αντίπαλες παρατάξεις, την ρουμανική και ελληνική, σε κάθε μια για τους δικούς της διαφορετικούς λόγους.

Η πραγματικότητα όμως είναι εντελώς διαφορετική.

Οι λατινόφωνοι της Βαλκανικής δεν συνδέονται με κανένα δεσμό αίματος ή καταγωγής παρά μόνο γλωσσικά και μάλιστα όχι κατά τρόπο απόλυτο. Η γλωσσική συγγένεια δεν είναι αποφασιστικής σημασίας, όπως επιχειρούν πολλοί να της προσδώσουν, αν αναλογιστούμε ότι και στη Δύση έχουμε την ίδια γλωσσική συγγένεια μεταξύ λαών –όσων μιλούν νεολατινικές γλώσσες– αλλά κανείς δεν υποστηρίζει ότι στις φλέβες των Ισπανών ή Πορτογάλων κυλάει το ίδιο αίμα με τους Ιταλούς ή τους Ρουμάνους.

Η άποψη αυτή δεν είναι καινοφανής ούτε διεκδικεί πρωτοτυπία αλλά υποβαθμίστηκε από τις πολιτικές σκοπιμότητες και από την

άγνοια της ιστορίας. Το παράδοξο είναι ότι η θεωρία αυτή αγκαλιάστηκε και από τις δυο αντίπαλες ομάδες αλλά κάθε μια βασίστηκε σε διαφορετικό σκεπτικό και ο επιδιωκόμενος σκοπός της μιας ήταν ακριβώς αντίθετος από της άλλης!

Ας παρακολουθήσουμε αναλυτικότερα πως διαμορφώνονται οι παραπάνω σκέψεις και απόψεις.

Σ' όλες τις Βαλκανικές χώρες συναντούμε λατινόφωνους κατοίκους που προσδιορίζονται με διάφορα ονόματα λαϊκής ή λόγιας προέλευσης όπως *Βλάχοι, Κουτσόβλαχοι, Αρβανιτόβλαχοι, Αρωμούνοι, Μογλενίτες Βλάχοι, Τσίντσαροι, Βλάχοι Φαρσαριώτες, Τσίτσοι ή Τσιριμπίροι ή Ιστρορουμάνοι, Μακεδορουμάνοι, Μορλάκοι* κλπ. Οι ίδιοι αυτονομάζονται *Armîñ, Rãmär, Vlaši*. Το κυρίαρχο όνομα είναι Βλάχοι και σύμφωνα με κοινή αποδοχή των γλωσσολόγων προέρχεται από το Κελτικό φύλο *Volcae* που είχε εκλατινιστεί και συνόρευε με τους Γερμανούς. Έτσι κάθε λατινόφωνος για τα γερμανικά φύλα ήταν *Volcus*, όνομα που στο στόμα των Σλάβων κατέληξε σε ποικιλία τύπων όπως παλαισλαβ. *Vlah*, και στις άλλες σλαβικές γλώσσες ως *Wloch, Woloch, Voloh, Vlasec, Vlah* κλπ. από τους οποίους μεταδόθηκε στους Βυζαντινούς ενώ αγνοείται από τους ίδιους τους Βλάχους.

Η ύπαρξη λατινοφώνων στη Βαλκανική οφείλεται στην κατάκτηση της χερσονήσου από τους Ρωμαίους και στην μεταφορά της πρωτεύουσας του Ρωμαϊκού κράτους στην Κωνσταντινούπολη το 331 μ.Χ.

Με την είσοδο των ρωμαϊκών λεγεώνων στη Βαλκανική μεταφέρεται και η λατινική γλώσσα στη χερσόνησο, μεταδίδεται και επηρεάζει τους αλλόγλωσσους λαούς, σε τέτοιο σημείο, ώστε να εξαφανίσει τις αρχαιότερες γλώσσες που ήταν η Θρακική και η Ιλλυρική και να χωριστεί η Βαλκανική σε δυο γλωσσικές ζώνες (περιοχές), μια λατινόφωνη στο βορρά και μια ελληνόφωνη στο νότο όπως ορίζεται από τη γραμμή *Jireček*.

Οι Ρωμαίοι αρχίζουν την κατάκτηση της χερσονήσου το 200 π.Χ. και τελειώνουν το 107 μ.Χ. με την κατάληψη της Δακίας, δηλ. της σημερινής Ρουμανίας. Η επικράτηση της λατινικής διαρκεί μέχρι την έλευση των Σλάβων στη χερσόνησο, δηλ. πάνω από 700 χρόνια ενώ στο νότιο ελληνόφωνο τμήμα μέχρι τον 6ο μ.Χ. όταν καταργείται η λατινική ως επίσημη γλώσσα του Βυζαντινού κράτους.

Η είσοδος των Σλάβων στη Βαλκανική διέσπασε την ενότητα τόσο του λατινόφωνου όσο και του ελληνόφωνου χώρου, δημιουργώντας τεράστιες σλαβόφωνες περιοχές και εξαφανίζοντας, κυρίως την Δαλματική, στα παράλια της Αδριατικής αλλά και κατά τόπους την λατινική και ελληνική γλώσσα σ' όλο το βαλκανικό χώρο.

Στα μεσαιωνικά χρόνια έχουμε ελάχιστες αναφορές για λατινόγλωσσους εκτός του Βυζαντινού κράτους και ειδικά μόνο τον 10ο αιώνα στους βυζαντινούς ιστορικούς και χρονογράφους βρίσκουμε τις πρώτες πληροφορίες για τους Βλάχους του ελληνικού χώρου και για τις περιοχές που κατοικούν.

Οι Βλάχοι της Βαλκανικής γίνονται ευρύτερα γνωστοί στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, όταν έχουμε τις πρώτες πληροφορίες για βλάχικους οικισμούς και ονόματα.

Μέχρι το δεύτερο μισό του 19ου αι. η παρουσία των Βλάχων δεν απασχολεί κανένα έθνος ή τους ίδιους τους Βλάχους. Ούτε η Ρουμανία ούτε η Ελλάδα ούτε η Αυστρία ή κάποιο άλλο κράτος ενδιαφέρεται για τους Βλάχους και καμιά κίνηση δεν σημειώνεται. Στα αναφερόμενα κράτη ήταν άγνωστοι τόσο στον πολύ κόσμο όσο και στους πολιτικούς. Εξαιρεση αποτελούν μερικά βιβλία, όπως σημειώνει και ο Ευάγγελος Αβέρωφ, *Η πολιτική πλευρά του Κουτσοβλαχικού ζητήματος*, Αθήνα, 1948, 22 που αναφέρονται στην γλώσσα και την καταγωγή των Βλάχων, αλλά κανένας δεν θέτει ζήτημα εθνικού αισθήματος διαφορετικού από το ελληνικό ή ξένου προς τον ελληνισμό.

Το δεύτερο μισό του 19ου αι. αποτελεί την αφετηρία της δημιουργίας του Κουτσοβλαχικού ζητήματος, μετά την περιοδεία του ρουμάνου διανοούμενου Δημήτρη Μπολιντινεάνου στην Ήπειρο και τη Μακεδονία, όπου ανακαλύπτει ένα «ομόγλωσσο και ομοαίματο» αδελφό λαό, τους Κουτσόβλαχους. Όταν επιστρέφει στη Ρουμανία αρχίζει μια δημοσιογραφική εκστρατεία για να διαφωτίσει τους Ρουμάνους για τους αδελφούς της Ελλάδας που μένουν «μακριά από τον εθνικό ρουμανικό κορμό»!

Συστήνονται εταιρείες και σωματεία για να βοηθήσουν τους «αλύτρωτους» αδελφούς και η Ρουμανική κυβέρνηση αποκτά ένα ατού χρήσιμο για πολιτικούς εκβιασμούς και τριβές με τους γειτονικούς βαλκανικούς λαούς. Την όλη κίνηση ευνοεί η εποχή κατά την οποία τα νεοφώ-

τιστα βαλκανικά κράτη, μετά την πτώση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, προσπαθούν να επωφεληθούν και να αποκτήσουν πλεονεκτήματα έναντι των βαλκάνιων γειτόνων τους, να ισχυροποιήσουν τη θέση τους και ενδεχομένως να επεκτείνουν τα γεωγραφικά τους σύνορα. Η τακτική της Ρουμανίας αποδίδει στην αρχή, γιατί διαθέτει άφθονο χρήμα, έχει ως αιχμή του δόρατος την εκπαίδευση και δρα μέσα στα όρια της οθωμανικής αυτοκρατορίας μακριά από τον νεότευκτο κρατικό ελληνικό μηχανισμό και τις επίσημες αντιδράσεις του.

Μετά την «ανακάλυψη» των Βλάχων του ελληνικού χώρου η ρουμανική ιστοριογραφία και γλωσσολογία προσπαθεί να ισχυροποιήσει τις ρουμανικές θέσεις με θεωρητική και επιστημονική επένδυση. Επιστήμονες Ρουμάνοι, μερικοί βλάχικης καταγωγής, αλλά και ξένοι ασχολούνται με τα βασικά προβλήματα των Βλάχων που είναι η καταγωγή τους και η γλώσσα τους.

Από ελληνικής πλευράς παρατηρείται η συνηθισμένη αβελτηρία. Οι περισσότεροι από τους πιο γνωστούς Έλληνες ιστορικούς όχι μόνον δεν ασχολήθηκαν ερευνητικά με το πρόβλημα των Βλάχων αλλά υιοθέτησαν αβασάνιστα τις γνώμες των Ρουμάνων και μερικών ξένων επιστημόνων και μόνο ελάχιστοι έσκυψαν στο πρόβλημα με ερευνητική διάθεση όπως ο Μ. Χρυσόχου, *Βλάχοι και Κουτσόβλαχοι*, Αθήνα, 1909 και κυρίως ο Αντ. Κεραμόπουλος. *Τι είναι οι Κουτσόβλαχοι*, Αθήνα, 1940.

Έτσι το πρόβλημα των Βλάχων, καθαρά επιστημονικό, υπονομεύτηκε από τις πολιτικές σκοπιμότητες και αναδείχτηκε σε μείζον θέμα πολιτικού ανταγωνισμού μεταξύ Ελλάδας και Ρουμανίας. Παράλληλα έδωσε αφορμή στην ανάδυση εθνοκαπήλων, ανιστόρητων και επικίνδυνων και στις δυο πλευρές.

Πιο προορατική η νεοφώτιστη Ρουμανία προσπαθεί να στηρίξει τις θέσεις της με τη συνδρομή της ιστορίας και της γλωσσολογίας, διαμορφώνοντας ένα πολιτικό δόγμα που εξυπηρετεί τους σκοπούς της και επιπλέον φέρει και τη σφραγίδα της επιστήμης.

Το σχεπτικό του δόγματος αυτού έχει δυο βασικούς πυλώνες στους οποίους στηρίζεται: τη γλώσσα και τον κοινό τόπο καταγωγής.

Για τη γλώσσα υποθέτουν, οι κατασκευαστές του δόγματος, ότι αν η Δακωρουμανική θεωρηθεί μήτρα-μητέρα των λατινόφωνων ιδιωμάτων της Βαλκανικής και αυτά θεωρηθούν διάλεκτοι της Ρουμανικής, αυτό θα

συνεπάγεται και κοινή καταγωγή, εθνολογική συγγένεια και πνευματικό σύνδεσμο μεταξύ των λατινοφώνων της χερσονήσου. Για τον τόπο, αν επιβληθεί η γνώμη ότι οι λατινόφωνοι ήταν κάτοικοι μιας ενιαίας γεωγραφικής περιοχής και οι Σλαβικές επιδρομές τους διασκόρπισαν σ' όλο το Βαλκανικό χώρο, αμέσως υπονοείται ότι έχουν κοινό τόπο προέλευσης και κατά συνέπεια και εθνολογική συγγένεια και ομοιογένεια.

Αλλά και η ελληνική πλευρά, χωρίς επιχειρήματα, υποστήριξε την συγγένεια των Βλάχων των Βαλκανικών χωρών με το εξής σκεπτικό: Οι Βλάχοι είναι Έλληνες που μιλούν μια λατινογενή γλώσσα, άρα όσοι μιλούν βλάχικα είναι Έλληνες. Έτσι και οι δυο πλευρές, για διαφορετικούς λόγους, υποστήριξαν την συγγένεια των Βλάχων της Βαλκανικής.

Σχετικά με τη γλωσσική και εθνολογική κατάσταση της Βαλκανικής έχουμε να σημειώσουμε τα εξής: Γνωρίζουμε ότι οι αρχαιότεροι κάτοικοι της χερσονήσου ήταν οι Έλληνες, οι Θράκες και οι Ιλλυριοί ενώ η διείσδυση των Ρωμαίων ήταν μικρή, δεδομένου ότι Ρωμαίοι πολίτες ήταν μόνον οι διοικητές μεγάλων μονάδων, κρατικοί λειτουργοί και αξιωματούχοι. Τα πρώτα μεσαιωνικά χρόνια και για πολλούς αιώνες έχουμε τον ερχομό πολυάριθμων εθνικών ομάδων, όπως Ούννων, Κελτών, Αβάρων, Γότθων, Σαρματών, Βανδάλων, Μαρχομάνων, Γετών, Κουμάνων, Πετσενέγων κλπ. και τέλος των σλαβογενών ομάδων που ήταν και οι πολυπληθέστερες και εξαπλώθηκαν στο μεγαλύτερο μέρος της Βαλκανικής.

Το Ρωμαϊκό κράτος μέχρι τη μεταφορά της πρωτεύουσας από τη Ρώμη στην Κωνσταντινούπολη το 331 μ.Χ. και την οριστική επικράτηση του Χριστιανισμού δεν προλαβαίνει να ομοιογενοποιήσει όλους τους Βαλκάνιους σε τέτοιο βαθμό ώστε να αποτελέσει ένα ισχυρό πολιτικό, γλωσσικό και πολιτιστικό μόρφωμα. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι η Δακία κατακτήθηκε το 107 μ.Χ. και ύστερα από 160 περίπου χρόνια εγκαταλείπεται και τα σύνορα του Ρωμαϊκού κράτους μετατίθενται νότια του Δούναβη. Το ίδιο αποδεικνύεται και με την Δαλματία και τον εκρωμαϊσμό της που δεν συνδέεται με την υπόλοιπη Βαλκανική και ακόμη με τις λατινόφωνες ομάδες (Βλάχους) που βρίσκονται διάσπαρτες σ' όλη τη χερσόνησο.

Με την κυριαρχία της Κωνσταντινούπολης τα πράγματα αλλάζουν. Επηρεάζονται όλοι οι λαοί της Βαλκανικής, μηδέ των Σλάβων εξαιρου-

μένων, από την Πόλη και την γλωσσική και πολιτιστική κληρονομιά του ελληνισμού. Όλοι είναι υπήκοοι του Ρωμαϊκού-Βυζαντινού κράτους μέχρι την πτώση της Κωνσταντινούπολης στους Τούρκους.

Και γεννιέται το ερώτημα: Που βρίσκονται οι Ρουμάνοι και σε ποιους δημιουργείται ρουμανική εθνική συνείδηση; Ουδεμία ιστορική ή επιγραφική μαρτυρία έχουμε για Ρουμάνους. Οι ίδιοι οι Ρουμάνοι, γλωσσολόγοι και ιστορικοί, αναφέρουν ότι μέχρι τον 10ο αιώνα δεν έχουμε καμιά μνεία για τους Ρουμάνους και τη ρουμανική γλώσσα. Επί λέξει ο ρουμάνος γλωσσολόγος Ιβανέσκου, *Istoria limbii Române*, Iași, 1980, 47 αναφέρει «είναι γνωστό ότι οι ιστορικές μεσαιωνικές πηγές δεν αναφέρουν σχεδόν τίποτε όσον αφορά τους Ρουμάνους» και συνεχίζει παρακάτω: «η έλλειψη ιστορικών πηγών που αφορούν την καταγωγή των Ρουμάνων προσείλκυσε και το ενδιαφέρον άλλων επιστημόνων ... και μάλιστα των γλωσσολόγων ... και δεδομένου ότι οι ιστορικές πηγές είναι ανύπαρκτες ... προστρέχουμε σε γλωσσικό υλικό για να αντλήσουμε ιστορικές πληροφορίες».

Όμως εκεί όπου η επιστήμη και η ιστορία δεν εξυπηρετούν τις πολιτικές επιδιώξεις των ανθρώπων γεννιέται το δόγμα. Αυτό εκφράζεται κατά τον καλύτερο τρόπο από τον Ιβανέσκου με την φράση «Ο Ρουμανικός λαός, σαν λαός ρωμαϊκής καταγωγής (είναι άραγε;) είναι διάδοχος ορισμένων εθνοτήτων που μιλούσαν λατινική γλώσσα στη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία και κληρονόμος των εδαφών που οπουδήποτε κατέκτησαν οι Ρωμαίοι».

Εδώ παρατηρούμε ένα σφετερισμό, αυθαίρετο και αντιεπιστημονικό της κληρονομιάς της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας εκ μέρους των Ρουμάνων, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η Βυζαντινή αυτοκρατορία, που ήταν και ο πραγματικός διάδοχος, με μόνο επιχείρημα την λατινική γλώσσα. Στη Ρουμανική κληρονομιά περιλαμβάνονται και οι Βλάχοι της Ελλάδας αλλά όχι και οι Δαλματοί. Κατά τους Ρουμάνους οι Δαλματοί αποτελούν ένα δεύτερο Ρωμαϊκό λαό της Βαλκανικής αλλά στη διαδοχή οι Ρουμάνοι έχουν την αποκλειστικότητα.

Το πολιτικό αυτό δόγμα δεν απασχόλησε την ελληνική επιστήμη με συνέπεια να προκαλέσει προβλήματα σε πολλούς Βλάχους και από την άλλη μια συνεχή απειλή στα χέρια των διαχειριστών του Βλάχικου ζητήματος.

Κατ' αυτόν τον τρόπο ποια συγγένεια μπορεί να υπάρξει ανάμεσα

σε Ρουμάνους και Βλάχους ή μεταξύ των ιδίων των Βλάχων που ζούσαν διάσπαρτοι σ' όλη την Βαλκανική χερσόνησο και στο πολυεθνικό Βυζάντιο; Ποια είναι τα επιχειρήματα που αποδεικνύουν ότι οι Λατινόφωνοι της Βαλκανικής ζουν σ' ένα μόνο χώρο και από εκεί, υπό την πίεση των Σλάβων, διασπείρονται σ' όλη τη χερσόνησο; Οι λατινικές επιγραφές μας διδάσκουν το αντίθετο: ότι σ' όλο τον Βαλκανικό χώρο έχουμε λατινική παρουσία και χειροπιαστό παράδειγμα η Δαλματία αλλά και τα λατινικά δάνεια στην ελληνική και αλβανική γλώσσα τα οποία χρονικά επεκτείνονται μέχρι τον 7ο αιώνα και ακόμη αργότερα.

Το άλλο ισχυρό επιχείρημα που επικαλούνται για την εθνολογική συγγένεια των Βλάχων ή των λατινοφώνων της Βαλκανικής είναι η γλώσσα. Πολλοί Ρουμάνοι, όχι όλοι, υποστηρίζουν ότι σε ένα χώρο νότια του Δούναβη και εκτός του χώρου της σημερινής Ρουμανίας η λατινική εξελίσσεται σε μια μορφή που αρέσκονται να την ονομάζουν *πρωτορουμανική* ή *αρχαία ρουμανική* και από αυτή την μορφή γεννιούνται οι νεολατινικές γλώσσες της Βαλκανικής ή διάλεκτοι της Ρουμανικής κατά την άποψη των ιδίων γλωσσολόγων. Και γεννιέται πάλι το ίδιο ερώτημα: Ποιος ρουμανικός λαός ήταν αυτός που διαμόρφωσε μια γλωσσική μορφή εκτός Ρουμανίας και τι σχέση έχει με τους σημερινούς Ρουμάνους; Πότε γίνονται αυτά τα γεγονότα; Πως η Δαλματική γλώσσα έχει τις ίδιες βασικές γλωσσικές εξελίξεις σε ένα χώρο μακρινό; Βλέπουμε λοιπόν την οικειοποίηση της μητέρας γλώσσας από τους Ρουμάνους χωρίς να έχουν κανένα δικαίωμα. Μάλιστα ο όρος *Πρωτορουμανική* ή *αρχαία Ρουμανική* είναι παραπλανητικός και αυθαίρετος, γι' αυτό πολλοί νηφάλιοι και σοβαροί γλωσσολόγοι τον θεωρούν *definitio nominis* και όχι *definitio rei* (Caragiu-Mareșteanu, *Dodecalog*, Constanța, 1996).

Για να καταλάβουμε καλύτερα τη γλωσσική συγγένεια των λατινοφώνων της Βαλκανικής και των Βλάχων μεταξύ τους δεν έχουμε παρά να παρακολουθήσουμε την εξέλιξη της λατινικής, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, στη Δύση.

Από την επιστήμη της Ρωμανικής Γλωσσολογίας γνωρίζουμε ότι οι σημερινές νεολατινικές γλώσσες τόσο στη Βαλκανική Χερσόνησο όσο και στη Δύση, προέρχονται από τη λαϊκή-προφορική λατινική. Η πορεία προς τη διαμόρφωση των νεολατινικών-ρωμανικών γλωσσών

ήταν η εξής: Μέχρι τον 8ο μ.Χ αιώνα στη Δύση έχουμε μια ομιλούμενη γλώσσα που δεν ταυτίζεται με την λαϊκή λατινική απόλυτα αλλά ούτε και έχει τα χαρακτηριστικά εκείνα ώστε να διακρίνεται σε Γαλλική, Ιταλική, Ισπανική κλπ. Αυτή την ενδιάμεση περίοδο στην ιστορία των νεολατινικών γλωσσών την ονομάζουμε *Ρωμανική* και όχι πρωτογαλλική, πρωτοϊταλική κλπ., όροι που σημαίνουν κάτι διαφορετικό. Στη συνέχεια, μετά τον 8ο αιώνα, έχουμε τη διαμόρφωση των επιμέρους νεολατινικών γλωσσών όπως της Γαλλικής, Ισπανικής, Πορτογαλικής κλπ. και από τον επόμενο αιώνα (9ο) εμφανίζονται και τα πρώτα γραπτά μνημεία των νεολατινικών γλωσσών.

Το ίδιο συνέβει και στη Βαλκανική, μόνο που εκεί έχουμε από την πολυπληθέστερη νεολατινή γλώσσα, τη Δακορουμανική, τον σφετερισμό του όρου εκείνου που εκφράζει αυτή την ενδιάμεση κοινή ρωμανική περίοδο. Στη ρουμανική βιβλιογραφία ο όρος αυτός, χωρίς επιστημονική βάση, πήρε το όνομα *πρωτορουμανική γλώσσα* ή *αρχαία ρουμανική* ή *κοινή ρουμανική*, όροι που υποβάλλουν το προβάδισμα της Δακορουμανικής, σημερινής Ρουμανικής, χωρίς να το δικαιούται και υποτάσσοντας τις άλλες νεολατινικές γλώσσες της Βαλκανικής κάτω από την κηδεμονία της, τη στιγμή μάλιστα που είναι παρανοϊκό να υπολογίζει κανείς σε ρουμανική εθνότητα εκείνη την εποχή, 6-9ος αιώνας, και στον όρο Ρουμανία και ρουμανικός.

Έτσι με τον όρο «πρωτορουμανική» σφετερίζεται το δικαίωμα των άλλων λατινόφωνων να χρησιμοποιήσουν ανάλογους όρους όπως «πρωτοβλαχική» κλπ. Το ορθό είναι να χρησιμοποιείται ο όρος **Βαλκανική ρωμανική**, όπως έκανε η Δύση, δηλ. η βαλκανική λατινική παραχωρεί τη θέση της σε μια βαλκανική ρωμανική η οποία εξελίσσεται κατόπι στις επιμέρους βαλκανικές νεολατινικές γλώσσες που είναι η Δακορουμανική, η Κουτσοβλαχική, η Μογλενιτική και η Ιστρορουμανική.

Την άποψη αυτή διατύπωσαν και πολλοί Ρουμάνοι αξιόλογοι γλωσσολόγοι με πιο πρόσφατο παράδειγμα τη Matilda Caragiu – Mareșteanu η οποία επαναλαμβάνει ότι ο όρος Πρωτορουμανική είναι *definitio nominis* και όχι *definitio rei*, δηλ. όρος για ονοματικό προσδιορισμό και όχι για προσδιορισμό περιεχομένου, δηλ. κάτι ανάλογο με το όνομα «Μακεδονία» του κρατιδίου των Σκοπίων που το επιζητεί για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας και όχι ιστορικού σεβασμού.

Έτσι καθιερώθηκε στη διεθνή βιβλιογραφία ο όρος «*Πρωτορουμα-*

νική» που υποβάλλει στον απροβλημάτιστο αναγνώστη συνειρμούς όπως ότι η Βλαχική αποτελεί παιδί-διάλεκτο αυτής της πρωτορουμανικής και πρόκειται για σχέση μητέρας και κόρης και όχι για ανεξάρτητες γλώσσες. Η αλήθεια είναι ότι η Δακορουμανική και η Βλαχική και οι άλλες γλώσσες, Μογλενιτική, Ιστρορουμανική, είναι παιδιά της λατινικής, αδέρφια μεταξύ τους και δεν είναι η Ρουμανική μητέρα και κόρες οι άλλες γλώσσες. Ακόμη αποτελεί γεγονός αναμφισβήτητο ότι οι ομοιότητες μεταξύ των βαλκανικών ρωμανικών γλωσσών είναι μεγάλες χωρίς αυτό να σημαίνει και γενεαλογική εξάρτηση από μία γλώσσα, δηλ. την Δακορουμανική.

Ο δεύτερος πυλώνας που βρίσκεται σε άμεση σχέση με τον πρώτο είναι ο προσδιορισμός κοινού τόπου καταγωγής, γιατί κοινή γλώσσα χωρίς κοινή συμβίωση δεν αποτελεί επιχείρημα αδελφών λαών και εθνολογικής συγγένειας, ούτε δικαίωμα διεκδίκησης και πατροναρίσματος όλων των λατινοφώνων.

Έτσι επιστρατεύεται η ιστορία και η γλωσσολογία για να ενισχύσουν το πολιτικό δόγμα ότι όλοι οι λατινόφωνοι συμβιώνουν σε ένα χώρο κοινό και με την έλευση των Σλάβων διασκορπίζονται σε διάφορα μέρη της Βαλκανικής στα οποία τους συναντούμε σήμερα. Εδώ μάλιστα έχουν ως σύμμαχους και ορισμένους βυζαντινούς χρονογράφους που υποστηρίζουν αβασάνιστα και άκριτα κάθοδο Βλάχων στον ελληνικό χώρο.

Με το σκεπτικό αυτό δεσμεύονται ως προς την καταγωγή τους και τη γλώσσα τους όλοι οι λατινόφωνοι, εκτός βέβαια των Δαλματοφώνων, και θα πρέπει να δεχτούν ως προστάτη τους την Ρουμανία.

Και η ελληνική πλευρά υποστήριξε την εθνολογική συγγένεια όλων των Βλάχων της Βαλκανικής με το το εξής ανιστόρητο και αναπόδειχτο σκεπτικό. Αφού οι Βλάχοι του ελληνικού χώρου είναι γηγενείς Έλληνες που εκλατινίστηκαν, τότε όσοι μιλούν Βλάχικα στα Βαλκάνια είναι Έλληνες. Έτσι παρατηρούμε ότι οι πολιτικές σκοπιμότητες οδηγούν στην ταύτιση των απόψεών τους τις δυο αντίπαλες ομάδες αλλά σε εκ διαμέτρου αντίθετα συμπεράσματα.

Η αλήθεια όμως πρέπει να αναζητηθεί στην άποψη ότι με την έλευση των Ρωμαίων στην Βαλκανική και τη διάδοση της λατινικής γλώσσας, κατά τόπους ομάδες, διαφορετικής εθνολογικής και γλωσσικής προέλευσης, εκλατινίζονται και εξακολουθούν να ζουν στους ίδιους

χώρους χωρίς να συνδέονται μεταξύ τους εθνολογικά ή πολιτιστικά. Έτσι οι Βλάχοι της Βαλκανικής αποτελούν ένα καθαρό γλωσσικό φαινόμενο και οι ελάχιστες ιστορικές πληροφορίες γι' αυτούς δεν συνηγορούν στη αντίληψη ότι αποτελούν αυτοτελή και ξεχωριστή εθνολογική ομάδα.

Αυτό άλλωστε αντιβαίνει και στην κοινή λογική που λέει ότι σε ένα χώρο σαν την Βαλκανική, με πανσπερμία λαών και γλωσσών είτε μονίμων είτε περαστικών κατοίκων όπως Ελλήνων, Θρακών, Ιλλυριών, Αλβανών, Κελτών, Γότθων, Ούννων κλπ, δεν ήταν δυνατόν να μη εκλατινιστούν από όλες αυτές τις ομάδες ορισμένοι πληθυσμοί και να υποστηριχτεί ότι εκλατινίζονται μόνον όσοι ανήκαν σε μια ενιαία εθνολογική ομάδα η οποία αιώνες αργότερα θα αποτελέσει το Ρουμανικό έθνος. Η ακόμη να υποστηριχτεί ότι όλοι αυτοί είναι εθνολογικά συγγενείς μεταξύ τους, όπως θέλουν ορισμένοι τους Βλάχους της Βαλκανικής.

Το ότι οι Βλάχοι της Βαλκανικής δεν αποτελούν εθνολογική ομάδα αλλά εκλατινισμένους γηγενείς πληθυσμούς της χερσονήσου αποδεικνύεται και από αρχαιολογικά ντοκουμέντα και τις σχετικές μαρτυρίες. Η κατάληψη της Βαλκανικής από τους Ρωμαίους και η ίδρυση πόλεων-αποικιών σε όλη την έκτασή της αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός και σ' αυτό συνηγορούν οι λατινικές επιγραφές που βρέθηκαν σ' όλο το Βαλκανικό χώρο, από τις Δαλματικές ακτές μέχρι τον Εύξεινο Πόντο και από τα βόρεια του Δούναβη μέχρι το Αιγαίο και ακόμη από τα λατινικά δάνεια στην Ελληνική, στην Αλβανική και στις Σλαβικές γλώσσες.

Ο βαθμός εκλατινισμού κάθε πληθυσμιακής ομάδας ήταν συνάρτηση της εδαφικής διαμόρφωσης, της γλώσσας που μιλιούνταν, του τοπικού πολιτισμού, του επαγγελματικού προσανατολισμού και της εξάρτησης ή πίεσης που δεχόταν από πολλούς και ποικίλους παράγοντες. Π.χ. η Δαλματία εκλατινίζεται νωρίς και σ' όλη την έκτασή της γιατί απουσιάζει η ελληνική γλώσσα και είναι ανύπαρκτος ο τοπικός πολιτισμός. Ακόμη η γειτονία με τις ιταλικές ακτές διευκολύνει τον εκλατινισμό της. Παράλληλα η γλωσσική της αντίσταση (Δαλματική γλώσσα) κάμπτεται τα μεσαιωνικά χρόνια από την διείσδυση των σλαβικών ιδιωμάτων και ουσιαστικά εξαφανίζεται τη μεσαιωνική εποχή. Ποια ήταν η εθνολογική σχέση των Δαλματών με τους άλλους εκλατινισμένους πληθυσμούς της Βαλκανικής; Προφανώς καμία πλην της γλωσσικής.

Το ίδιο συμβαίνει και στην κεντρική και ανατολική Βαλκανική.